

وزارت آموزش و پرورش
معانت آموزش ابتدایی

گزارش

برنامه انسداد مبادی بی سوادى

سياست کلان دولت یازدهم ودوازدهم در افزایش پوشش تحصیلی

دفتر آموزش دبستانی

خرداد ۱۳۹۷

اهمیت و ضرورت

۱. فراهم نمودن شرایط دسترسي به آموزش براي كليه كودكان لازم التعليم

۲. جذب كودكان لازم التعليم بازمانده از تحصيل

۳. تنوع عوامل موثر بر عدم جذب بازماندگان و ضرورت مشاركت دستگاههاي مختلف

مستندات قانونی:

- ❖ اصل سی ام قانون اساسی جمهوری اسلامی ایران
- ❖ بند ۱ از بند الف ماده ۶۳ قانون برنامه ششم توسعه
- ❖ هدف کلان ۳ و راهبرد کلان ۴ سند تحول بنیادین
- ❖ راهکار ۲-۵ سند تحول بنیادین
- ❖ مفاد سند چشم انداز بیست ساله جمهوری اسلامی ایران
- ❖ قانون حمایت از کودکان و نوجوانان مصوب 81/10/11 مجلس شورای اسلامی
- ❖ آیین نامه اجرایی الزامی کردن آموزش تا پایان دوره ی راهنمایی (مصوب 84/8/5 هیأت دولت)
- ❖ مصوبه ۵۹۵ شورای عالی انقلاب فرهنگی

***مهمترین اهداف**

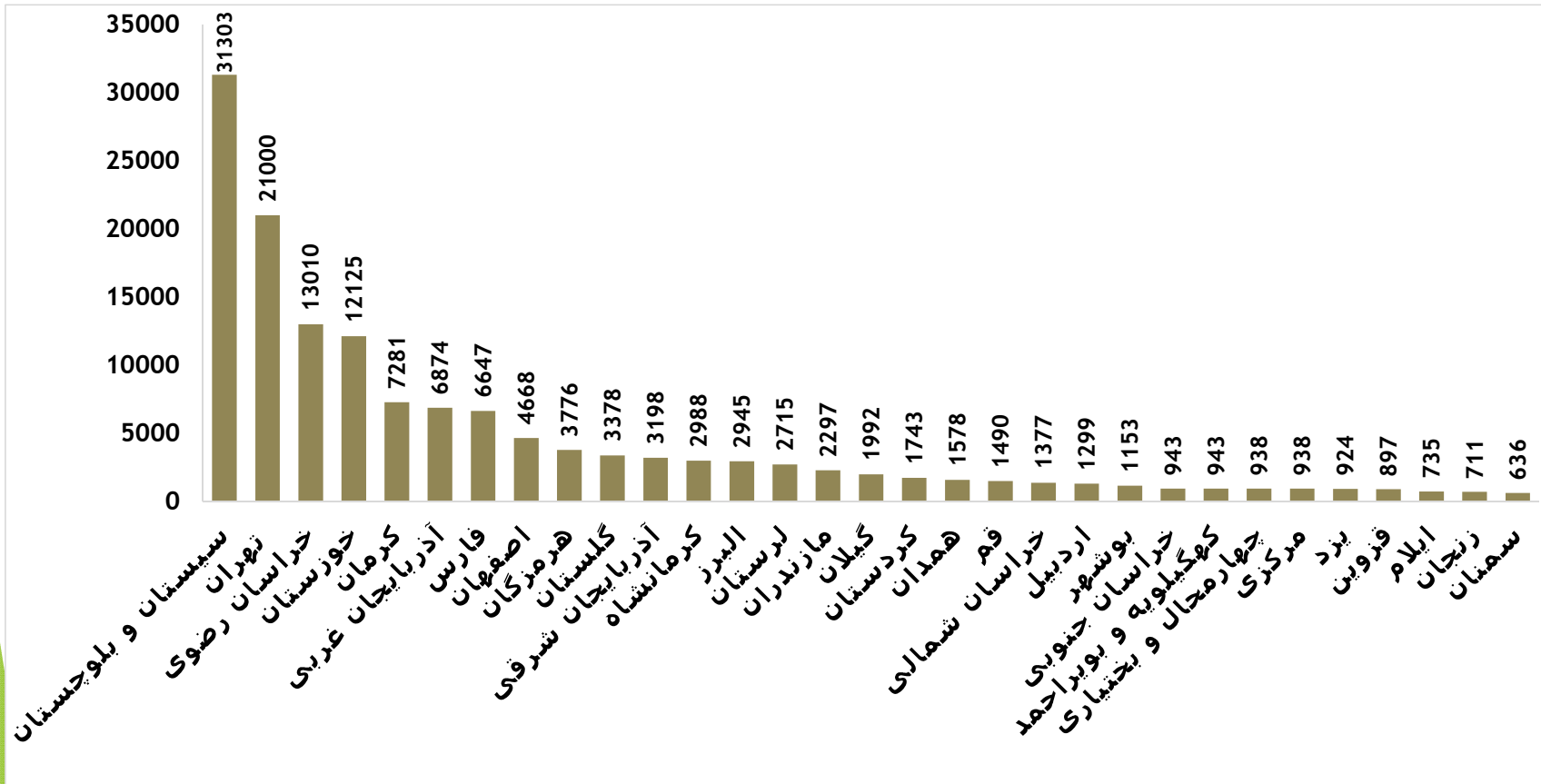
- **جذب تمامی دانش آموزان لازم التعلیم گروه سنی دوره ابتدایی**
- **شناسایی و جذب کودکان بازمانده از تحصیل با تاکید بر دختران و گروههای آسیب پذیر**
- **شناسایی و جذب تارکین تحصیل**
- **افزایش شاخص های پوشش تحصیلی و نرخ ماندگاری**
- **افزایش سطح انگیزشی دانش آموزان برای تحصیل**

جدول ۱: آمار مربوط به کودکان بازمانده از تحصیل گروه سنی ۱۱-۶ دوره ابتدایی طی سالهای تحصیلی ۹۳-۹۲ لغایت ۹۷-۹۶

۹۶-۹۷	۹۵-۹۶	۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	
۶۹۰۹۴	۷۹۸۶۳	۷۶۸۴۶	۷۵۱۸۰	۷۵۲۶۳	دختر
۷۳۴۰۸	۸۲۰۰۴	۷۵۳۷۹	۷۰۶۲۰	۷۰۴۲۸	پسر
۱۴۲۵۰۲	۱۶۱۸۶۷	۱۵۲۲۲۵	۱۴۵۸۰۰	۱۴۵۶۸۱	جمع

* آمار و اطلاعات جدول فوق از مرکز آمار وزارت متبوع اخذ شده است.

نمودار ۱: تعداد کودکان بازمانده از تحصیل گروه سنی ۶-۱۱ ساله دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۹۶-۹۷

تحلیل جدول و نمودار شماره ۱

* بررسی جدول و نمودار فوق نشان می دهد ، تعداد کودکان بازمانده از تحصیل در سالهای اخیر روند نوسانی داشته لیکن از تعداد آن در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ کاسته شده و به (۱۴۲۵۰۲ نفر) رسیده است . از سویی دیگر بیشترین تعداد کودکان بازمانده از تحصیل به ترتیب در استانهای سیستان و بلوچستان، تهران (شهر تهران و شهرستانهای تهران) ، خراسان رضوی ، خوزستان ، کرمان، آذربایجان غربی و فارس وجود دارد . نکته قابل توجه اینکه حدود ۲۲ درصد از کودکان بازمانده از تحصیل در استان سیستان و بلوچستان وجود دارد.

**جدول ۲: آمار مربوط به جذب و آموزش کودکان بازمانده از
تحصیل طی سالهای تحصیلی ۹۲-۹۳ لغایت ۹۶-۹۷**

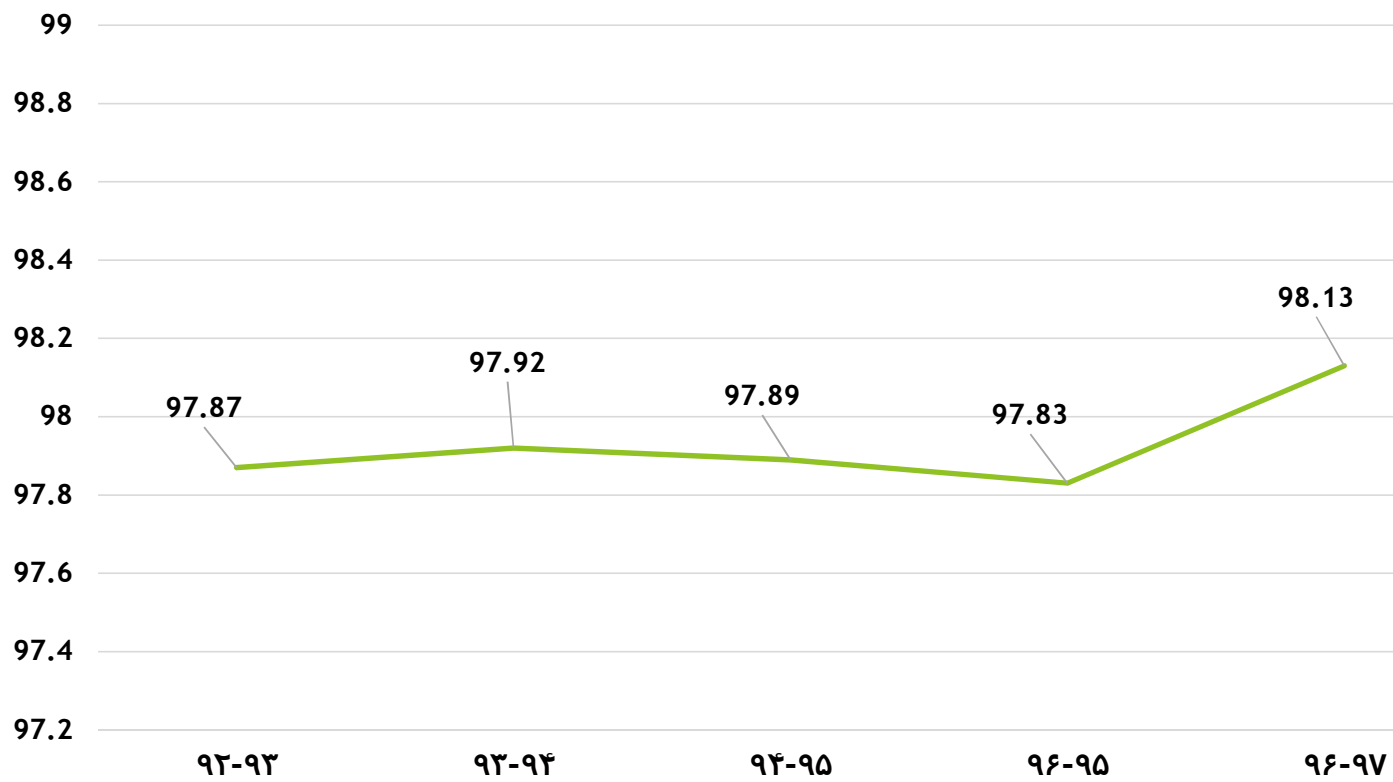
جمع	۹۷-۹۶	۹۶-۹۵	۹۵-۹۴	۹۴-۹۳	۹۳-۹۲	
۷۰۰۱۹	۱۴۹۵۲	۱۷۶۷۳	۲۰۰۲۹	۹۸۵۳	۷۵۱۲	دختر
۷۳۲۶۲	۱۶۹۵۸	۱۷۴۲۷	۲۱۲۷۵	۱۰۳۴۷	۷۲۵۵	پسر
۱۴۳۲۸۱	۳۱۹۱۰	۳۵۱۰۰	۴۱۳۰۴	۲۰۲۰۰	۱۴۷۶۷	جمع

جدول ۳: وضعیت شاخص های دسترسی به آموزش در دوره ابتدایی طی سالهای ۹۲-۹۳ لغایت ۹۶-۹۷

۹۶-۹۷	۹۵-۹۶	۹۴-۹۵	۹۳-۹۴	۹۲-۹۳	
۹۷,۱۶	۹۷	۹۷,۲۴	۹۷,۳۳	۹۷,۱۹	نرخ ثبت نام خالص پایه اول ابتدایی
۹۸,۱۳	۹۷,۸۳	۹۷,۸۹	۹۷,۹۲	۹۷,۸۷	نرخ ثبت نام خالص دوره ابتدایی

نمودار ۳: نرخ ثبت نام خالص دوره ابتدایی طی سالهای ۹۲-۹۳ لغایت ۹۶-۹۷

تحلیل جدول و نمودار شماره ۲ و ۳

بررسی آمار و اطلاعات مرتبط با شاخص های دسترسی به آموزش در دوره ابتدایی نشان می دهد که با فعاليتها و اقداماتی که طی سالهای اخیر به اجرا در آمده است ، شاخص های مذکور در وضعیت نسبتاً مطلوبی قرار داشته و عموماً روند افزایشی (به خصوص طی دو سال اخیر) داشته است. به گونه ای که نرخ ثبت نام خالص پایه اول ابتدایی بایک روند نوسانی، از (۹۷ درصد) در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ به (۹۷.۱۶ درصد) در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ رسیده است.

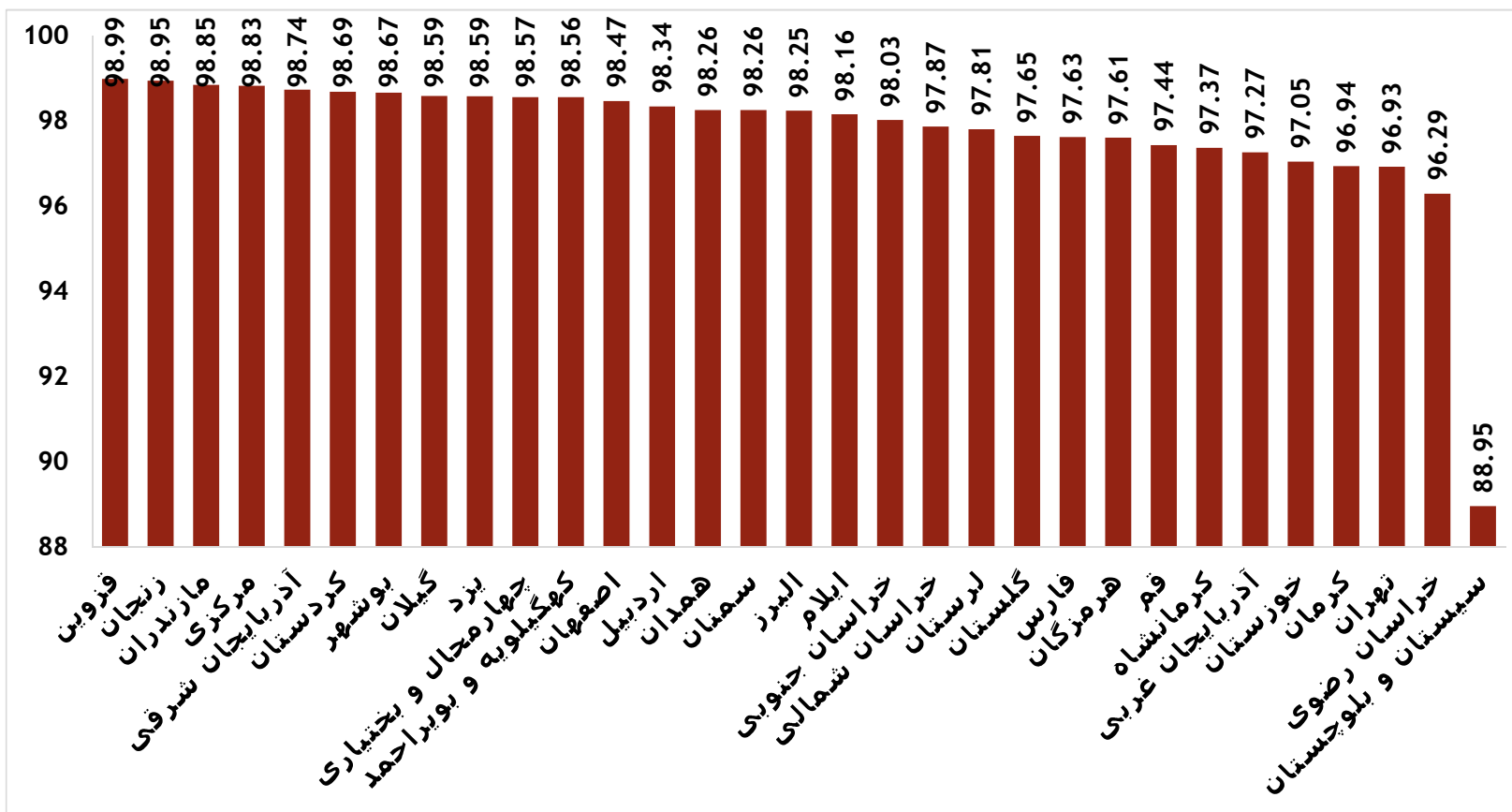
از سویی دیگر نرخ ثبت نام خالص دوره ابتدایی نیز دارای روند نوسانی بوده لیکن میزان آن از (۹۷.۸۳ درصد) در سال تحصیلی ۹۵-۹۶ به (۹۸.۱۳ درصد) در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ رسیده است.

ادامه تحلیل

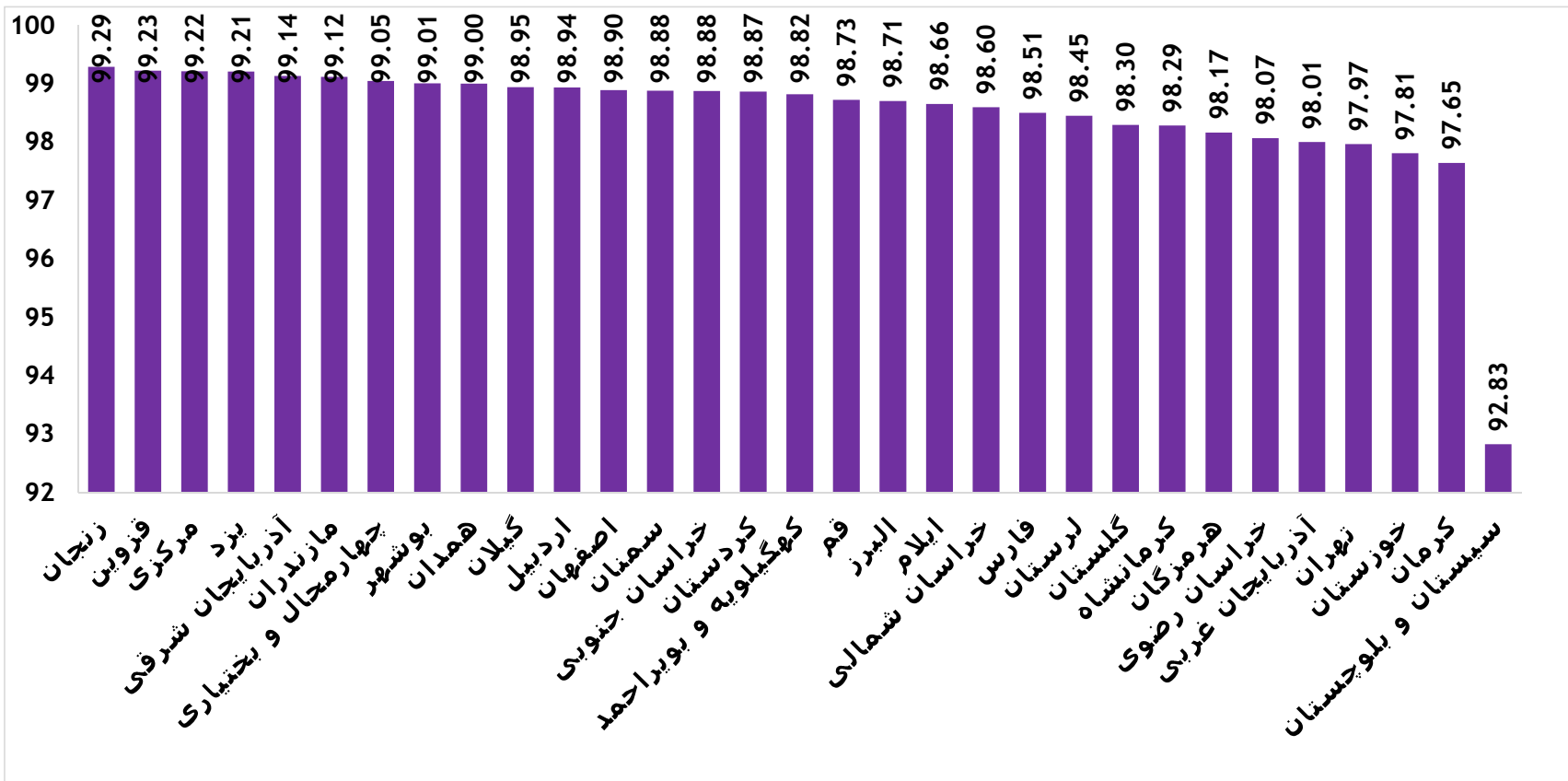
بطور کلی علت بهبود شاخص های دسترسی در سالهای اخیر ، اجرای طرح ها و برنامه هایی در راستای شناسایی ، جذب ، آموزش و نگهداشت کودکان لازم التعلیم ، تارک و بازمانده از تحصیل با تاکید بر اجرای برنامه انسداد مبادی بیسوادی بوده است.

البته در این راستا ، احصاء و ارسال آمار اسمی کودکان لازم التعلیم پایه اول ابتدایی و کودکان تارک و بازمانده از تحصیل دوره ابتدایی به ادارات کل آموزش و پرورش استانها و همچنین اخذ مصوبه از هیت محترم وزیران در خصوص تسهیل شرایط ثبت نام و ادامه تحصیل کودکان ایرانی فاقد مدارک هویتی، نقش مهمی در بهبود شاخص های مذکور بخصوص در دو سال اخیر داشته است.

نمودار ۴: نرخ ثبت نام خالص پایه اول ابتدایی در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ (استانی)

(نمودار ۵: نرخ ثبت نام خالص دوره ابتدایی در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ (استانی)

تحلیل نمودار شماره ۴ و ۵

بررسی آمار و اطلاعات استانی شاخص های دسترسی نشان می دهد که وضعیت شاخص های مذکور در اکثر استانها ، با فعالیتها و اقدامات مفید و موثری که صورت پذیرفته است، در وضعیت نسبتا مطلوبی قرار دارند لیکن کمترین میزان شاخص های مذکور به استانهای سیستان و بلوچستان ، خراسان رضوی ، کرمان ، خوزستان ، تهران (شهر تهران و شهرستانهای استان تهران) و آذربایجان غربی تعلق دارد.

پیگیری ثبت نام وادامه تحصیل کودکان ایرانی فاقد مدارک هویتی

* مصوبه هیت محترم وزیران به شماره ۱۵۱۹۹۸/ت ۵۵۳۵۷۴ مورخ ۲/۱۲/۹۵
موضوع تسریع و تسهیل شرایط ثبت نام وادامه تحصیل
کودکان ایرانی فاقد مدارک هویتی و ارسال دستورالعمل اجرایی
آن از سوی وزارت آموزش و پرورش به شماره ۶۹۸۰۴ مورخ
۲۶/۴/۹۶ منضم به دستورالعمل شماره ۵۸۶۳۹ مورخ ۱۹/۴/۹۶
معاونت امنیتی و انتظامی وزارت کشور

جدول ۴: آمار استانی کودکان ایرانی فاقد مدارک هویتی جذب شده در سال تحصیلی ۹۶-۹۷

ردیف	نام استان	دختر	پسر	کل
1	آذربایجان شرقی	2	3	5
2	آذربایجان غربی	22	23	45
3	اردبیل	2	1	3
4	اصفهان	43	33	76
5	البرز	13	12	25
6	ایلام	2	3	5
7	بوشهر	1	5	6
8	چهارمحال و بختیاری	1	1	2
9	خراسان رضوی	59	67	126
10	خراسان شمالی	7	4	11
11	خراسان جنوبی	16	18	34
12	خوزستان	25	36	61
13	زنجان	4	2	6
14	سمنان	86	105	191
15	سیستان و بلوچستان	753	864	1617

ادامه جدول شماره ۴

74	43	31	شهر تهران	16
139	74	65	شهرستانهای تهران	17
11	9	2	فارس	18
2	1	1	قزوین	19
13	6	7	قم	20
7	5	2	کردستان	21
618	322	296	کرمان	22
40	18	22	کرمانشاه	23
0	0	0	کهگیلویه بویراحمد	24
1421	754	667	گلستان	25
24	13	11	گیلان	26
4	3	1	لرستان	27
164	89	75	مازندران	28
5	4	1	مرکزی	29
157	61	96	هرمزگان	30
1	0	1	همدان	31
176	88	88	یزد	32
5069	2667	2402	جمع	

*مهمترین اقدامات و فعالیت هادر سطح ستاد و استان ها :

- ۱-تشکیل شورای راهبری انسداد مبادی بی سوادى در ستاد به منظور ایجاد همکاری ، هماهنگی و هم افزایی سازمان ها و نهادهای درون و برون سازمانی جهت تسهیل و تسریع در تحقق اهداف برنامه مذکور
- ۲-توجه ویژه به شورای راهبری انسداد مبادی بی سوادى با تمرکز بر کودکان کار و خیابان
- ۳-تهیه و تنظیم شیوه نامه اجرایی برنامه انسداد مبادی بی سوادى و ارسال آن به ادارات کل آموزش و پرورش استانها با امضای مقام عالی وزارت (به شماره ۲۵۹۷۲۵ مورخ ۱۰/۱۲/۹۲)
- ۴- ایجاد دبیرخانه کشوری عدالت آموزشی و انسداد مبادی بیسوادى مستقر در استان آذر بایجان شرقی به منظور هم افزایی و بهره گیری هرچه بیشتر از ظرفیت و تجربیات استانها
- ۵-استفاده مؤثر از امکانات و ظرفیت های سایر سازمانها و دستگاهها مانند سازمان ثبت احوال ، وزارت کار ، تعاون و امور اجتماعی و وزارت کشور

ادامه مهمترین اقدامات

۶-تنظیم ابلاغیه مشترک وزارت آموزش و پرورش با وزارت کشور و ارسال به استان ها جهت مشارکت و پیگیری جدی استانداران در عملیاتی نمودن اجرای آن .

۷-اخذ مصوبه از هیئت محترم وزیران به شماره ۱۵۱۹۹۸/ت ۵۳۵۷۴ مورخ ۲/۱۲/۹۵ مبنی بر تسریع و تسهیل شرایط ثبت نام وادامه تحصیل کودکان ایرانی فاقد مدارک هویتی وارسال دستورالعمل اجرایی آن از سوی وزارت آموزش وپرورش به شماره ۶۹۸۰۴ مورخ ۲۶/۴/۹۶ منضم به دستورالعمل شماره ۵۸۶۳۹ مورخ ۱۹/۴/۹۶ معاونت امنیتی و انتظامی وزارت کشور تعداد ۵۰۶۹ نفر از کودکان فاقد اسناد هویتی واجد شرایط از مصوبه مذکور در سال تحصیلی ۹۷-۹۶ استفاده نموده ودر مدرسه ثبت نام نموده اند.

۸-اجرای طرح پژوهشی با عنوان "انجام مطالعات تطبیقی در نظام های آموزشی مرتبط با انسداد مبادی بی سوادی" درسال ۱۳۹۵

۹-اخذ آمار واطلاعات کودکان لازم التعلیم وبازمانده ازتحصیل ازسازمان ثبت احوال کشور ومركز آماروزارت متبوع

ادامه مهمترین اقدامات

- ۱۰- ابلاغ بخشنامه در خصوص مشارکت شوراهای اسلامی شهر و روستا و همچنین دهیاری ها
- ۱۱- توسعه آموزش های پیش دبستانی به ویژه در مناطق محروم و روستایی
- ۱۲- برگزاری جلسات و کارگاه های آموزشی در سطح استان ها و شهرستان ها و استفاده از برنامه های پرمخاطب شبکه های استانی جهت توجیه عوامل اجرایی مدارس و اولیای دانش آموزان تارک و بازمانده از تحصیل
- ۱۳- استفاده از ظرفیت و پتانسیل و حمایت های مادی و معنوی موسسات خیریه و سازمان های مردم نهاد در استان ها
- ۱۴- توزیع بسته های غذایی ، لوازم التحریر ، پوشاک و سایر مایحتاج برای جذب و نگهداشت دانش آموزان در مدارس
- ۱۵- ارائه خدمات مشاوره ای به خانواده ها و دانش آموزان تارک و بازمانده از تحصیل دارای مشکلات یادگیری
- ۱۶- پیگیری امور آموزشی دانش آموزان بستری در مراکز درمانی با اعزام معلمان ، خیران و جهاد گران آموزشی
- ۱۷- پیگیری در خصوص تامین بودجه و منابع مالی برنامه از طریق مراجع ذیربط و تامین اختصاص بخشی از منابع مالی مورد نیاز از محل اعتبارات معاونت آموزش ابتدایی
- ۱۸- توجه و تاکید بر آموزش کودکان با نیازهای ویژه از طریق توسعه و تجهیز مراکز مشکلات یادگیری

مهمترین مسایل و مشکلات:

- ❖ عدم وجود آمار و اطلاعات دقیق و کامل (با آدرس دقیق و پروزمحل سکونت) از کودکان لازم
التعلیم، تارک وبازمانده از تحصیل
- ❖ وجود آمار و اطلاعات مختلف و بعضا متفاوت از کودکان بازمانده از تحصیل در سامانه های
آماری دستگاهها و سازمانهای ذیربط
- ❖ دریافت هزینه ازسوی سازمان ثبت احوال درقبال ارائه آمار و اطلاعات کودکان لازم التعلیم
وبازمانده از تحصیل به وزارت آموزش وپرورش
- ❖ ناکافی بودن هماهنگی ها وهمکاری های بین بخشی و برون سازمانی بین دستگاهها
وسازمانهای ذیربط
- ❖ ضعف بنیه اقتصادی و فرهنگی خانواده ها بویژه در مناطق محروم وروستایی به گونه ای که
در برخی موارد از کودکان به عنوان نیروی کار استفاده نموده ودر موارد دیگر به علت
تعصبات قومی وفرهنگی مانع ادامه تحصیل کودکان می شوند که می توان ازجمله به ازدواج
زودرس دختران نیز اشاره کرد.

ادامه مهمترین مسایل و مشکلات:

- ❖ وجود پدیده مهاجرت از روستا به شهر و ایجاد معضل حاشیه نشینی در شهر های بزرگ
- ❖ تحصیل کودکان در مدارس دینی خاص
- ❖ وجود کودکان کار و خیابانی
- ❖ وجود کودکان دارای معلولیت شدید و بیماری صعب العلاج
- ❖ وجود کودکان بی سرپرست و بد سرپرست
- ❖ ناکافی بودن بودجه و منابع مالی مورد نیاز و عدم تخصیص بودجه پیش بینی شده (در سال تحصیلی ۹۶-۹۷ مبلغ ۷.۵ میلیارد تومان بودجه برای این امر پیش بینی شده بود که تنها ۳۰۰ میلیون تومان تخصیص یافته و به استانها ابلاغ گردید).
- ❖ ناکافی بودن برنامه های آگاهی بخشی و اطلاع رسانی بخصوص عدم توجه و همکاری رسانه ملی در تبلیغات رسانه ای

پیشنهادات :

- ❖ طراحی سامانه جامع آماری در وزارت آموزش و پرورش با همکاری سازمان ثبت احوال به منظور شناسائی و ردگیری کلیه کودکان لازم التعلیم ، بازمانده و تارک از تحصیل
- ❖ در اختیار قرار دادن آمار اسمی کودکان بازمانده از تحصیل با مشخصات و آدرس کامل محل سکونت (دقیق و بروز شده) از سوی سازمان ثبت احوال
- ❖ تخصیص بودجه و منابع مالی مورد نیاز از طریق تعیین ردیف بودجه معین و مشخص در سند بودجه سالانه کشور
- ❖ جمعیت بودجه و منابع مالی کلیه سازمانها و دستگاههایی که در خصوص کودکان بازمانده از تحصیل هزینه می نمایند.

با تشکر از توجه و عنایات شما

وزارت آموزش و پرورش

مرکز برنامه ریزی، منابع انسانی و فن آوری اطلاعات

ماده ۶۹: راهکار تامین منابع مالیهوشمندسازی مدارس

ستاد مله بازار فرینه شهرها

وزارت راه و شهرسازی - تیرماه ۱۳۹۷

توسط: اسفندیار چهاربند

<http://tstc.medu.ir>

موضوعات

ماده ۶۹ قانون برنامه ششم توسعه

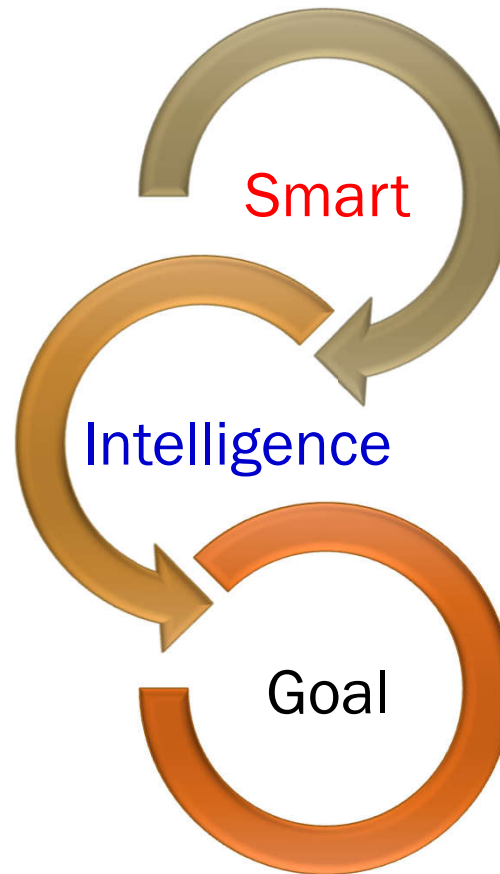
وزارت ارتباطات و فناوری اطلاعات (سازمان فناوری اطلاعات) با رعایت مصوبات شورای عالی فضای مجازی مکلف است با همکاری وزارت آموزش و پرورش تا پایان سال دوم اجرای قانون برنامه هوشمندسازی مدارس، امکان دسترسی الکترونیک (سخت‌افزاری - نرم‌افزاری و محتوا) به کتب درسی، کمک آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازیهای رایانه‌ای آموزشی، استعدادسنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی را به صورت رایگان برای کلیه دانش‌آموزان شهرهای زیر بیست هزار نفر و روستاها و حاشیه شهرهای بزرگ فراهم نماید. دولت برای تأمین هزینه‌های این ماده می‌تواند از مشارکت بخش غیردولتی استفاده نماید. هزینه‌های مذکور به عنوان هزینه‌های قابل قبول مالیاتی تلقی می‌شود.

هوشمند سازی مدارس Smart School

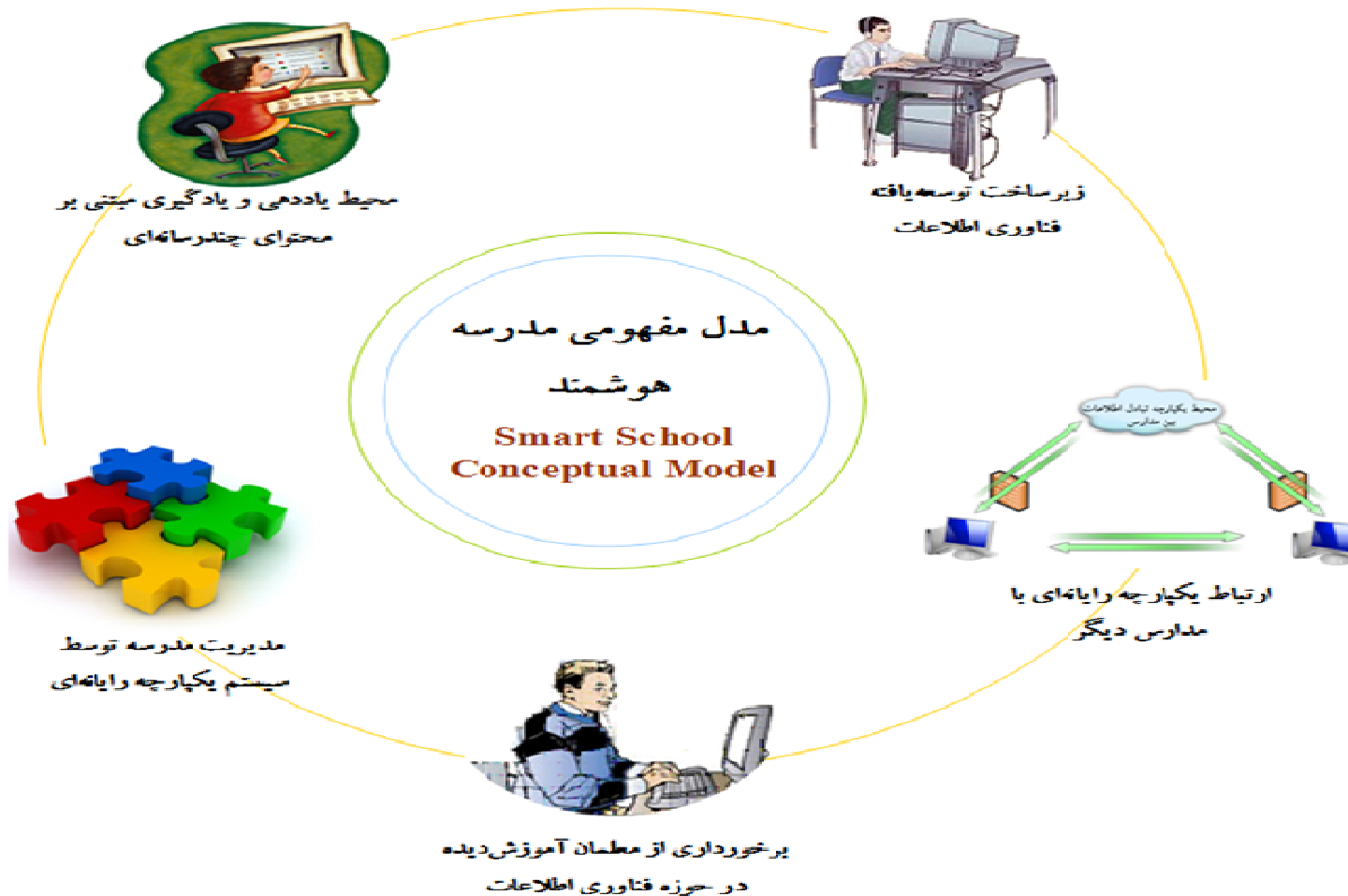
دو دیدگاه کلی در هوشمندسازی مدارس وجود دارد

- ✘ به کارگیری تجهیزات هوشمند در مدرسه (smart)
- ✘ تاثیر ابزار و فن آوری در هوش فراگیران (Intelligence)

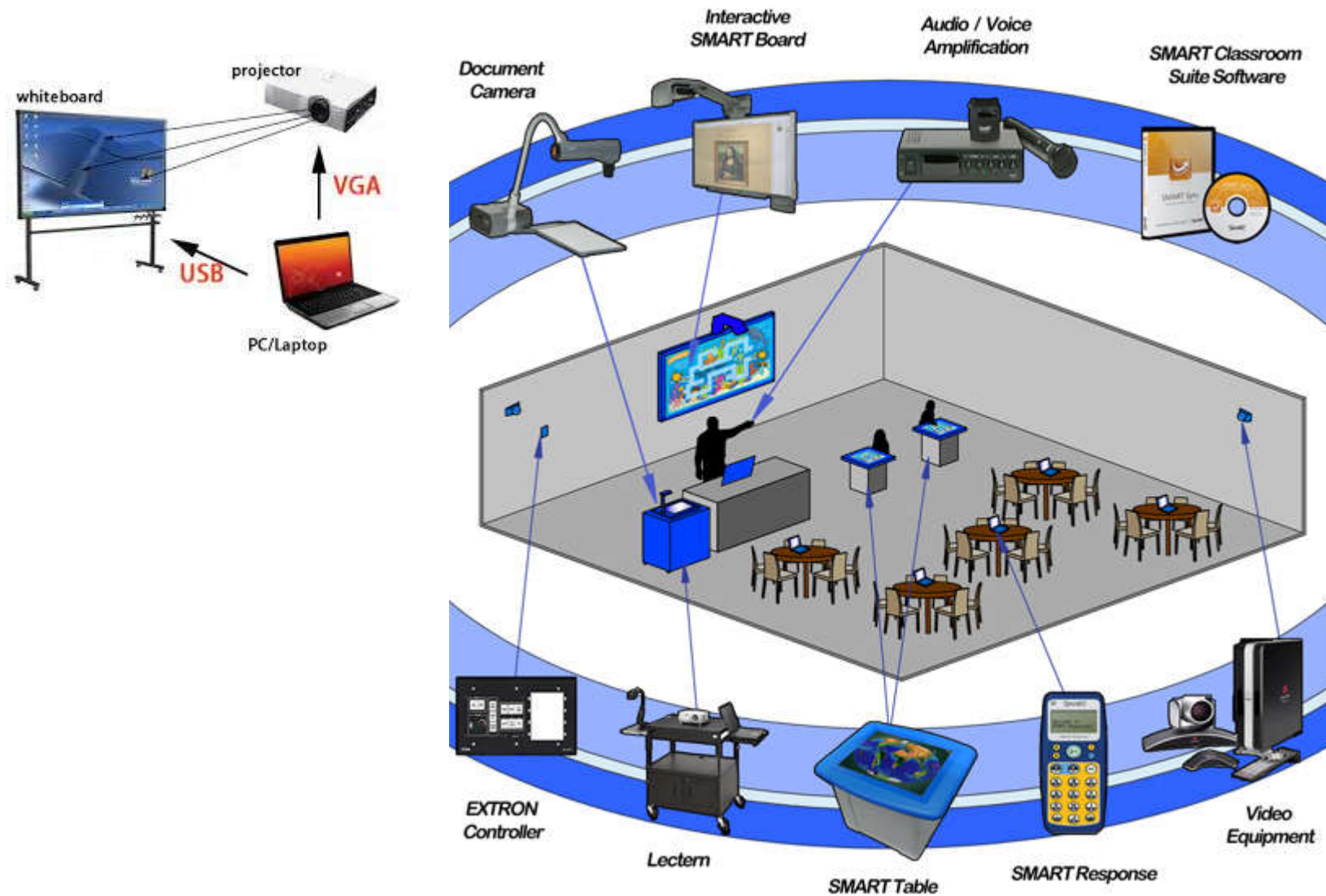

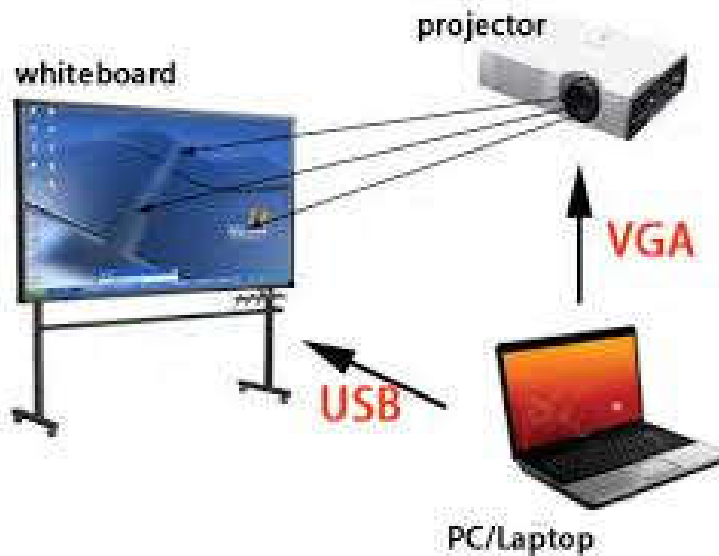
مدل مفهومی مدارس هوشمند ایران

برخی از ابزار هوشمند

برخی از ابزار هوشمند در مدارس هوشمند

LFD

What are
**LARGE FORMAT
DISPLAYS?**

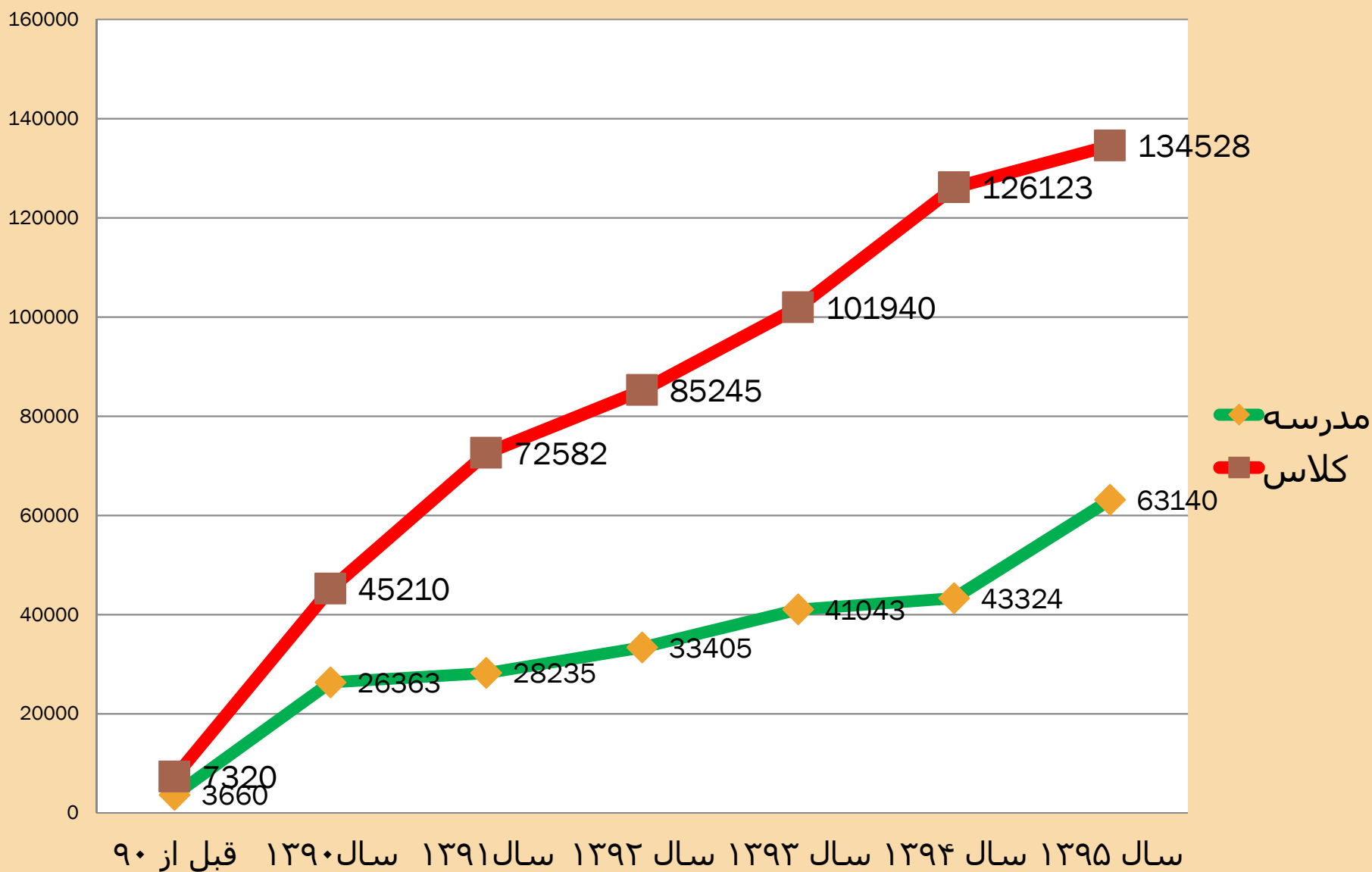
مدرسه هوشمند

نگاهی به آمار و اطلاعات

توسعه طرح مدارس هوشمند در مدارس

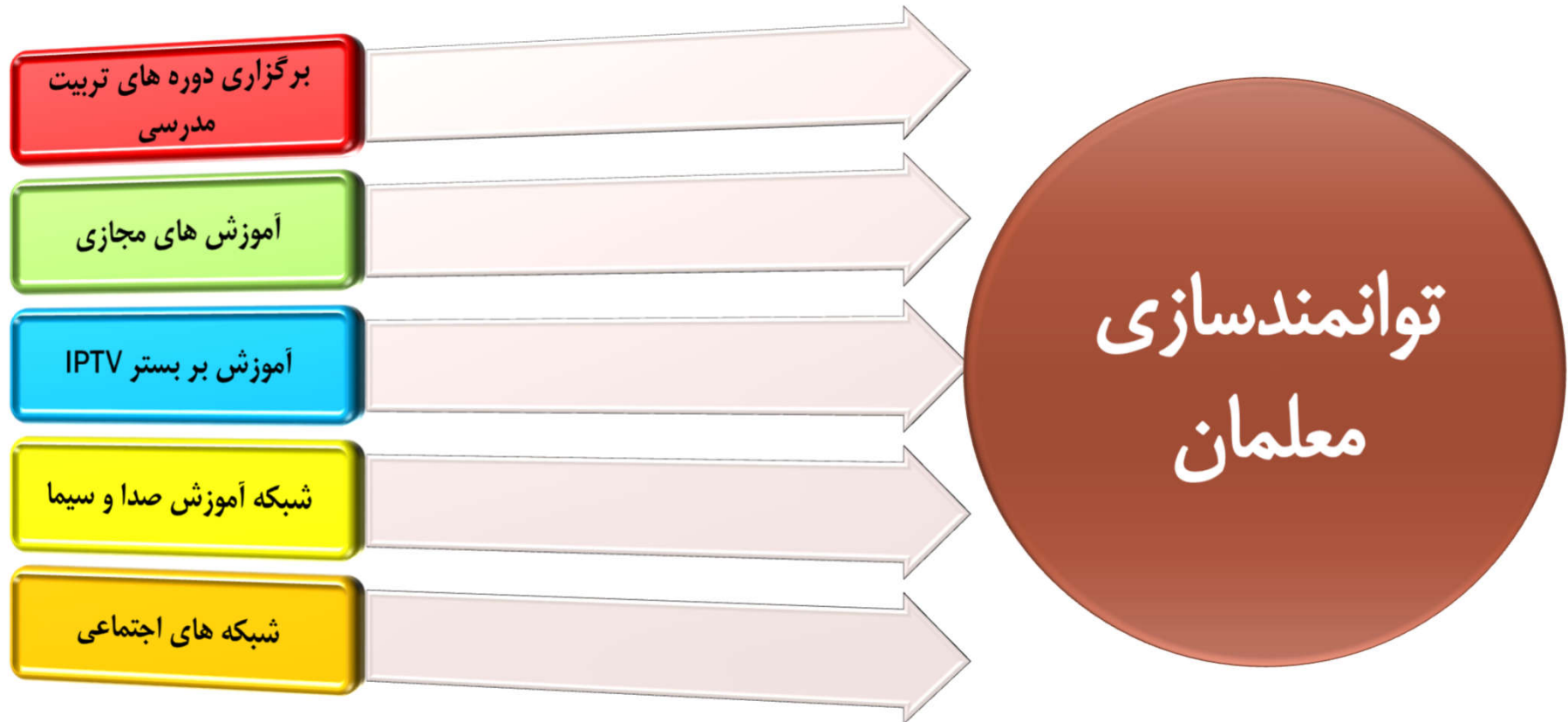

تا قبل از سال ۹۵ تنها ۰,۷ درصد از معلمان دوره راهبری مدارس هوشمند را گذرانده اند!

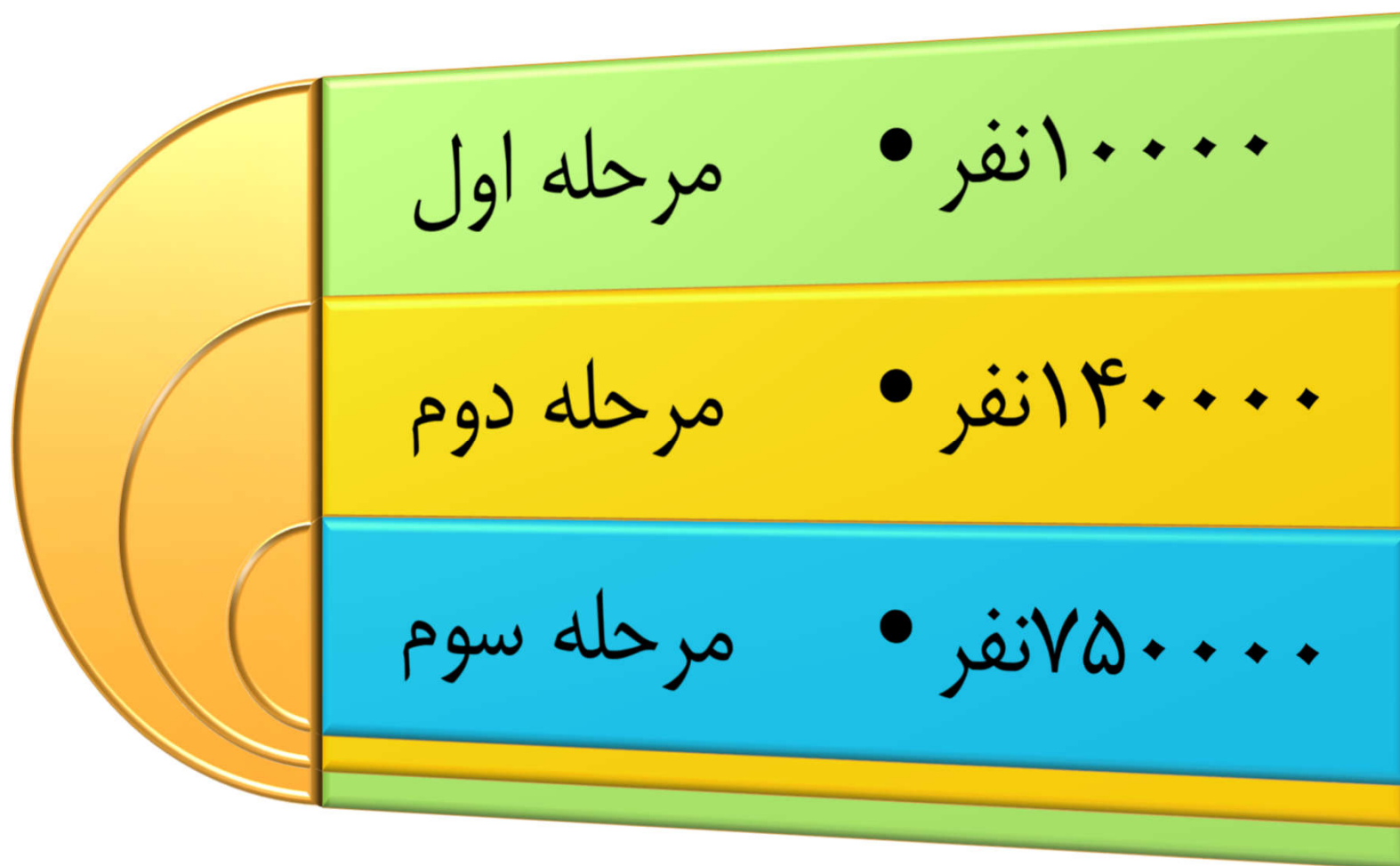

راهکار چیست؟

دوره راهبری هوشمندسازی مدارس - مقدماتی

طرح یادگیری همراه (تبلت) در ایران

Mobile Learning

مطالبات

✘ وزارت ارتباطات پیرو اجرای ماده ۶۹ قانون برنامه ششم، اقدامات ذیل را انجام دهد:

۱- هوشمندسازی مدارس مستقر در محلات هدف هر استان بر اساس الگوی هوشمندسازی وزارت آموزش و پرورش

۲- احداث/در اختیارگذاری مکانی برای استفاده دانش‌آموزان و معلمان از امکانات فناوری اطلاعات و ارتباطات جهت تحقق "امکان دسترسی الکترونیک(سخت‌افزاری- نرم‌افزاری و محتوا) به کتب درسی، کمک آموزشی، رفع اشکال، آزمون و مشاوره تحصیلی، بازیهای رایانه‌ای آموزشی، استعدادسنجی، آموزش مهارت‌های حرفه‌ای، مهارت‌های فنی و اجتماعی"

امکان استفاده‌ی کودکان کار و سایر دانش‌آموزان محروم از سیستم‌های رایانه‌ای در ساعاتی از شبانه‌روز برای بهره‌مندی از آموزش‌های مجازی و از راه دور

۳- آموزش معلمان در محلات هدف برای استفاده از تجهیزات و محتوای آموزشی (با همکاری سازمان آموزش فنی حرفه‌ای)

E-mail: tstc@medu.ir

Web site: tstc.medu.ir

موفق باشید...